

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

I. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΥΓΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΥ

Όντολογικά γνώρισμα πάσης γηήνης ύπαρξεως είναι τὸ εὔθραυστον καὶ ἀσθενὲς αὐτῆς. Τοῦτο βλέπομεν ἡδη εἰς τὴν ὑπὸ τὸν ἀνθρώπον βιολογικὴν σφαῖραν. Ἐκεῖ, παρὰ τὴν ἐκ τῆς οἰκονομίας τῆς φύσεως ἔξισορρόπησιν γεννήσεων καὶ θανάτων, ἐκ τῶν γεννωμένων μόνον ἐν μέρος φθάνει εἰς ἀρτίαν ζωήν, ἐνῷ ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἄλλα μὲν ἀπόλλυνται, ἄλλα δὲ προσβάλλονται ἀπὸ ἀσθενειῶν καὶ βλάβας.

Ἡ ψυχικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκειται ἐπίσης εἰς διαταραχάς. Είναι αἱ ψυχικαὶ ἀσθένειαι, αἱ δποῖαι ἀναφαίνονται εἰς πάσας τὰς λειτουργίας του. Αἱ ἀνωμαλίαι αὗται ἀντεμετωπίσθησαν ἐκ πολλῶν πλευρῶν. Αἱ λίαν ἔντονοι ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον ἐνδες δλοκλήρου ιατρικοῦ κλάδου, τῆς Ψυχοπαθολογίας. Αὕτη προσπαθεῖ ἀφ' ἐνδες μὲν νὰ διαγνώσῃ καὶ περιγράψῃ ταύτας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ θεραπεύσῃ δσας είναι δυνατόν.

Ὑπάρχει μία κατηγορία διαταραχῶν, αἵτινες δὲν καθιστοῦν μὲν τὸ ἀτομον ἀνίκανον νὰ ἔνταχθῇ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωήν, τὸ ταλαιπωροῦν δμως καὶ τοῦ ἐλαττώνου τὸν βαθμὸν ψυχικῆς ἀποδόσεως. Τὸ θέμα τοῦ τρόπου ψυχικῆς ζωῆς, δστε νὰ ἔχωμεν ἐν optimum ἀποδόσεως, ἀντεμετωπίσθη τόσον παρὰ τῆς Ψυχολογίας, δσον καὶ παρὰ τῆς Ἡθικῆς, θεωρηθὲν ὡς ἔξερχομενον τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς Ψυχιατρικῆς καὶ ἔντασσόμενον εἰς τὸν κύκλον τῆς Φιλοσοφίας.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους διεπιστώθη διὰ ποικίλων ἐρευνῶν ἡ δυνατότης προλήψεως πολλῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν διὰ τρόπου ζωῆς συμφώνου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψυχοσυνθέσεώς μας. Ἀνεγνωρίσθη οὕτως ἡ ἀνάγκη ἀσκήσεως ψυχικῆς υγιεινῆς, δπως ἀκριβῶς ἀσκεῖται σωματικὴ υγιεινή. Ἡ ἀπαιτησίς είναι παλαιά. Ὁ Σωκράτης ἡδη ἔχαρακτήριζε τὴν παιδείαν, τὴν γνωρίζουσαν τὸν δρθὸν τρόπον ζωῆς, «ὡς θεραπείαν ψυχῆς», τὴν δὲ ἀμάθειαν «ὡς οὐδείν».

καὶ αἰσχὸς ψυχῆς»¹. Ή γνώμη του κυρούται ως δρθή ἐκ νέου σήμερον, δτε δ ἐκ τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ τρόπος ζωῆς ἡρχισε νὰ προκαλῇ ἐπιδράσεις ψυχικὰς εἰς τὰ ἄτομα, εὑρισκομένας εἰς τὰ δρια τοῦ ὑγιοθς καὶ τοῦ παθολογικοῦ, ἀπειλούσας δμως διὰ τῆς πολυχρονίου ἐπαναλήψεως τὴν ἀρτιότητα ζωῆς τῶν ἀτόμων.

Ἡ Ἐμπειρικὴ Ψυχολογία κατὰ τὴν μελέτην τῶν καθ' ἔκαστον λειτουργιῶν διεπίστωσεν ἥδη, δτι ἀριθμὸς ἀτόμων ἐμφανίζει ὑπερλειτουργίαν, ὑπολειτουργίαν ἢ παραλειτουργίαν ψυχικῶν στοιχείων, ἥτις, δταν φθάσῃ φρισμένα δρια, λαμβάνει ἔκδηλον τὴν μορφὴν ἀνωμαλίας εἴτε μιᾶς λειτουργίας μόνον, εἴτε δλοκλήρου τῆς Ψυχοσυνθέσεως. Ποῦ τελειῶνει δμως τὸ κανονικὸν καὶ ποῦ ἀρχεται τὸ παθολογικὸν δὲν εἶναι εύχερὲς νὰ καθορίσῃ τις, διότι αἱ ἐνδιάμεσοι διαβαθμίσεις εἶναι πολλαῖ.

Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀποκλίσεως ἐκ τοῦ κανονικοῦ εἶναι λίαν σημαντικόν, ἀνερχόμενον κατὰ τοὺς Delmas Boll εἰς τὰ 15% τῶν ἀτόμων². Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἀνελήφθη ἀληθῆς σταυροφορία κατὰ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν, τῶν δποίων ἢ ἔξαπλωσις λαμβάνει βαθμηδὸν μορφὴν ἀπειλητικωτέραν τῆς τῶν μολυσματικῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ως ἀνω δεδομένων ἔξετάζονται ἐνταῦθα δύο τινά:

1ον. Τίνες εἶναι αἱ ποικίλαι ψυχικαὶ ἀνωμαλίαι, πῶς ἐκδηλοῦνται καὶ ποῖα τὰ αἴτιά των.

2ον. Τὶς τρόπος ζωῆς διασφαλίζει τὴν ψυχικήν μας ἀπόδοσιν καὶ ύγειαν, προφυλάσσων τὸ ἄτομον ἀπὸ τὴν πτώσιν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀνωμάλου καὶ τοῦ παθολογικοῦ.

II. ΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Α'. ΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ

α'. Τὰ εἴδη τούτων.

Διαταραχαὶ ἐμφανίζονται εἰς τὰς συναισθηματικὰς καὶ βουλητικὰς ἐκδηλώσεις τὰς ἀποτελούσας τὴν πηγὴν ψυχικῆς ζωῆς, εἴτε ως ύστέρησις, εἴτε ως ὑπερβολή, εἴτε ως διαστροφὴ τοῦ κανονικοῦ. Εἶναι αἱ ὑπερδιεγέρσεις, αἱ φοβίαι, αἱ ψυχασθενικαὶ ἐκδηλώσεις, τὰ συμπλέγματα κατωτερότητος ἢ ἀνωτερότητος, αἱ διαστροφαὶ παρορ-

1. Παράβ. Λ&χ. 185 Ε, Φιληβ. 26 Β, Πολιτ. θ' 591 Β, Νόμ. α' 631 Σ.

2. Delmas A. - Boll M., μνημ., Εργ., σελ. 37.